

Jednání jménem státu

Označil-li žalobce organizační složku státu, která nebyla příslušná za stát jednat, nešlo o vadu podání (§ 43 o. s. ř.) ani o nedostatek podmínky řízení (§ 104 o. s. ř.), neboť ustanovení § 21a odst. 1 o. s. ř. kogentně stanoví, kdo vystupuje v řízení za stát, takže soud je povinen z úřední povinnosti správnou organizační složku zjistit a začít s ní (aniž by vydával usnesení o přibrání do řízení) jednat. Jestliže soud tento postup nedodržel a nadále jednal s nesprávnou organizační složkou státu, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 67/2004, ze dne 28.4.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně K. b., a. s., proti žalované České republice – Finančnímu úřadu v Českých Budějovicích, se sídlem České Budějovice, F. A. Gerstnera 15, o žalobě pro zmatečnost podané proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 11. 2002, č.j. 12 C 293/2001-75, vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 9 C 32/2003, o dovolání žalované proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 23. září 2003, č.j. 19 Co 1620/2003-44, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Žalobou pro zmatečnost (podanou u soudu dne 28. 1. 2003) se žalovaná Česká republika - Finanční úřad v Českých Budějovicích domáhala zrušení rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 11. 2002, č.j. 12 C 293/2001-75, a zastavení řízení s tvrzením, že v projednávané věci o vydání plnění z bezdůvodného obohacení neměla způsobilost být účastníkem řízení, takže je naplněn důvod zmatečnosti uvedený v ustanovení § 229 odst. 1 písm. b/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“).

Okresní soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 10. dubna 2003, č.j. 9 C 32/2003-27, žalobu pro zmatečnost zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel ze zjištění, že v řízení o zaplacení částky 100.000,- Kč s příslušenstvím (zahájeném dne 27. 12. 2001) byl jako žalovaný označen stát (tj. Česká republika), který má způsobilost být účastníkem soudního řízení, nikoli samotný Finanční úřad v Českých Budějovicích (jemuž zákon přiznává způsobilost být účastníkem řízení pouze ve věcech správy daní), takže není dán důvod zmatečnosti, uvedený v § 229 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. Pokud Finanční úřad v Českých Budějovicích jednal před soudem, nevystupoval jako právnická osoba, ale pouze jako organizační složka státu, příslušná podle § 3 odst. 1, 2 zákona č. [219/2000](#) Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (§ 21a odst. 1 o. s. ř.).

Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 23. září 2003, č.j. 19 Co 1620/2003-44, usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně se plně ztotožnil a nadto uvedl, že soud byl v řízení o vydání bezdůvodného obohacení povinen zjišťovat, která organizační složka státu je příslušná za stát v řízení vystupovat. Jeho případný chybný závěr v tomto směru se mohl projevit pouze jako vada uvedeného řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 212a odst. 5 a § 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), a nemůže být důvodem zmatečnosti podle § 229 odst. 1 písm. b/ o. s. ř., neboť za účastníka označený stát právní subjektivitu má.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, které odůvodnila tvrzením, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zejména namítla, že v původním řízení soud neměl jednat s finančním úřadem, neboť ten nebyl pro uplatněný nárok na vydání bezdůvodného obohacení (nemající žádný vztah ke správě daní) příslušnou organizační složkou státu. Zároveň upozornila, že vlivem existence různých právních výkladů soudů k označení finančních úřadů jako správců daní vystupujících v soudním řízení v pozici účastníků řízení, nevěnovala v původním řízení pozornost svému nesprávnému označení, ačkoli věděla, že v předmětné věci finanční úřad za stát jednat nemůže. Podle názoru dovolatelky i když byla v původním řízení označena jako Česká republika - Finanční úřad v Českých Budějovicích, jednala před soudem jako správce daně bez ohledu na předmět sporu. Navrhla rozhodnutí soudů obou stupňů zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vyjádření k dovolání nebylo podáno.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě k tomu oprávněnou osobou (žalovanou), za níž jednal ředitel Finančního úřadu v Českých Budějovicích JUDr. J. N. jako osoba uvedená v § 21a o. s. ř., mající právnické vzdělání (§ 240 odst. 1 , § 241 odst. 1 o. s. ř.), a že je podle § 238a odst. 1 písm. b/ o. s. ř. přípustné, se zaměřil na posouzení jeho důvodnosti.

Podle § 242 odst. 1 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uvedených v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihledne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Z obsahu spisu nevyplývá, že by řízení trpělo těmito vadami.

V daném případě žalovaná s výslovným odkazem na dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř., jímž lze namítat, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, zpochybnila závěr odvolacího soudu, že v řízení vedeném u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 12 C 293/2001 měla způsobilost být účastníkem řízení.

O nesprávné právní posouzení věci při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo aplikoval sice správný předpis, ale nesprávně ho vyložil, nebo ze skutečností nájisto postavených vyvodil nesprávné právní závěry.

Podle § 229 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení.

Podle § 103 o. s. ř. kdykoli za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení). Mezi podmínky na straně účastníků patří (mimo jiné) i způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 o. s. ř.), kterou je soud povinen zkoumat kdykoli za řízení. Pro nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení v den jeho zahájení musí soud řízení vždy za použití § 104 odst. 1 o. s. ř. zastavit.

Zmatečností ve smyslu § 229 odst. 1 písm. b/ o. s. ř. je pouze to, že soudy nepostupovaly podle § 104 odst. 1 o. s. ř. a věc projednaly a rozhodly, ačkoli ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník řízení, neměl způsobilost být účastníkem řízení.

V projednávané věci jde o posouzení, zda žalovaný subjekt označený žalobkyní jako „Česká republika - Finanční úřad v Českých Budějovicích“ měl způsobilost být účastníkem řízení. Podle § 19 o. s. ř. způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává. Způsobilost být účastníkem řízení má vedle dalších subjektů uvedených v zákoně i stát (Česká republika), který je v soukromoprávních vztazích právníkou osobou. Svá procesní práva vykonává a procesní povinnosti plní prostřednictvím svých organizačních složek k tomu podle zvláštního právního předpisu příslušných (§ 21a odst. 1 o. s. ř.). Ke dni zahájení původního řízení (tj. ke dni 27. 12. 2001) za stát v řízení vystupovala organizační složka státu příslušná podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění v tu dobu platném, a soud byl povinen zjistit, o kterou z nich se v předmětné věci jedná. Označil-li žalobce organizační složku státu, která podle zmíněného zákona nebyla příslušná za stát jednat, nešlo o vadu podání (§ 43 o. s. ř.) ani o nedostatek podmínky řízení (§ 104 o. s. ř.), neboť ustanovení § 21a odst. 1 o. s. ř. kogentně stanoví, kdo vystupuje v řízení za stát, takže soud je povinen z úřední povinnosti správnou organizační složku zjistit a začít s ní (aniž by vydával usnesení o přibrání do řízení) jednat. Jestliže soud tento postup nedodržel a nadále jednal s nesprávnou organizační složkou státu, jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 212a odst. 5, § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.). Námitku, že touto nesprávnou organizační složkou je Finanční úřad v Českých Budějovicích, mohla proto žalovaná jako výše uvedenou vadu uplatnit pouze v řízení o zaplacení částky 100.000,- Kč s příslušenstvím podáním odvolání proti žalobě vyhovujícímu rozsudku, což však neučinila (§ 212a odst. 5, druhá věta, o. s. ř.).

Dospěl-li odvolací soud k závěru, že v posuzovaném případě není naplněn uplatněný důvod zmatečnosti uvedený v § 229 odst. 1 písm. b/ o. s. ř., neboť za žalovanou byla v souladu s § 90 o. s. ř. označena Česká republika (mající způsobilost k právům a povinnostem), která bez ohledu na to, kdo za ni před soudem vystupoval, měla způsobilost být účastníkem řízení, je jeho právní posouzení věci správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. nebyl uplatněn opodstatněně. Nejvyšší soud proto dovolání žalované zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)